

Auris Rotsoord (cluster 2) in Utrecht werkt sinds 2014 met de methodiek ‘Zo leer je kinderen lezen en spellen’, waardoor de leeropbrengsten voor technisch lezen en spellen aanzienlijk verbeterden. Deze methodiek beschrijft de kennis die de leerkracht moet hebben van het proces van leren lezen en spellen en geeft precieze aanwijzingen voor de vorm en de inhoud van de instructie. De invoering ervan vergt duidelijke aansturing en facilitering van de schoolleiding, omdat het team als geheel het werken met de methodiek draagt. Twee leerkrachten van de school delen hun ervaringen met de methode.

STERKE VERBETERING LEEROPBRENGSTEN BIJ AURIS ROTSOORD

KWALITEIT INSTRUCTIE BEPALEND VOOR RESULTATEN LEES- EN SPELLINGONDERWIJS

Op 9 februari 2017 kopte het Algemeen Dagblad: ‘Dyslexie is het gevolg van slecht onderwijs.’ Hoogleraar Anna Bosman veroorzaakte veel ophef in onderwijsland door haar stelling dat er onnodig veel kinderen gediagnosticeerd worden met dyslexie. Volgens de krant wijt zij dit aan te weinig oefenen. Zij vraagt zich zelfs af of dyslexie wel bestaat. Achteraf schrijft Bosman op haar website: ‘Ik had liever de kop gezien: Goed onderwijs voorkomt dat leerlingen lees-, spelling- of rekenproblemen krijgen. Voor dit laatste bestaat afdoende bewijs.’

LEEROPBRENGSTEN TE LAAG

Auris Rotsoord in Utrecht is een basisschool voor cluster 2 onderwijs. Onze leerlingen zijn geïndiceerd met TOS (taalontwikkelingsstoornis) of SH (slechthorendheid). Ernstige lees- en spellingproblemen komen bij deze leerlingen relatief veel voor. Tot voor enkele jaren probeerden we goed leesonderwijs te geven door veel nadruk te leggen op oefening in AVI-niveaugroepen en individuele ondersteuning van zwakke lezers. Ondanks alle inspanning bleven de leeropbrengsten in onze ogen te laag. Te veel leerlingen bereikten te laat in hun

schoolloopbaan het niveau voor functionele geletterdheid (AVI E6). Leerkrachten voelden zich daarmee handelingsverlegen. Meer tijd besteden aan leesonderwijs, meer oefenen, leverde toch te weinig resultaat op. Vaak vroegen we ons af: ‘Wat doen we met leerlingen die ernstig uitvallen op technisch lezen en spellen? Kunnen we nog meer remediëren? Moeten we dispensereren? Dyslexieverklaring?’ Vanaf 2014 heeft de school een traject ingezet om het lees- en spellingonderwijs structureel te verbeteren. De leerkrachten worden geschoold in de methodiek

de leerkracht zegt en doet, wat de leerlingen doen en in welke volgorde de onderdelen aan bod komen.

VERBINDING LEZEN EN SPELLEN

Wat leerlingen leren bij technisch lezen is al pre-teaching voor spelling. ZLKLS is een preventieve instructiemethodiek. Deze aanpak wil lees- en spellingproblemen voorkomen door te werken vanuit een duidelijke lesstructuur en ordening van de leerstof. Belangrijk is de doorgaande lijn door de hele school. Vanaf groep 2 t/m groep 8 wordt gewerkt met

FORSE INVESTERING VAN LEIDING EN TEAM

‘Zo leer je kinderen lezen en spellen’ (afgekort: ZLKLS) van José Schraven. Deze methodiek beschrijft de kennis die de leerkracht moet hebben van het proces van leren lezen en spellen en de vorm en de inhoud van de instructie. Alle aandacht gaat naar het didactisch proces: hoe ziet de instructie die de leerkracht geeft er precies uit? De methodiek werkt uit hoe de kernonderdelen van lezen en spellen aan de orde moeten komen: wat

de methodiek. Voor spelling gebruikt Auris Rotsoord de methode STAAL, die werkt volgens de methodiek van José Schraven. Voor het leesonderwijs gebruiken we alleen de leesboekjes van Veilig Leren Lezen. De instructie wordt gegeven volgens ZLKLS. Het technisch lezen wordt niet meer geoefend in niveaugroepen op AVI-niveau en de instructie wordt klassikaal aangeboden. Binnen de les wordt gedifferentieerd.

De invoering van de methodiek ZLKLS heeft Auris Rotsoord al veel opgeleverd. De leeropbrengsten van technisch lezen en spellen zijn aanzienlijk verbeterd. De sterke verbinding tussen lees- en spellingonderwijs heeft daar zeker aan bijgedragen. Er is één begrippentaal voor beide vakken. Bij technisch lezen leren de leerlingen al de namen van de categorieën en bouwen zij een goed woordbeeld op. Leerlingen zijn zich bewust dat wat zij eerst leren lezen, ook later leren schrijven met de spellingregel erbij. Het effect van deze pre-teaching (‘voorschotbenadering’) is duidelijk merkbaar.

Winst is ook dat de leerkrachten minder handelingsverlegen zijn. De methodiek biedt een instrument om te zien wat leerlingen al wel of nog niet kunnen en helpt om aansluiting te vinden bij de onderwijsbehoefte van individuele leerlingen. Voor het remediëren gebruiken we geen protocol of andere hulpprogramma’s meer. De methodiek biedt al het nodige om zwakke lezers en spellers te ondersteunen. Het diagnosticeren van dyslexie is op Auris Rotsoord niet meer aan de orde. Alle aandacht gaat naar preventief werken en extra ondersteuning van zwakke lezers. Onze ervaring met ZLKLS in de afgelopen drie jaar bevestigt de mening van Anna Bosman dat lees- en spellingproblemen voorkomen kunnen worden door goed onderwijs. Daaraan voegen wij toe: de sleutel tot goed lees- en spellingonderwijs is de instructie. De kwaliteit van de instructie is de belangrijkste factor voor de preventie van lees- en spellingproblemen.

Naast de dagelijkse, gestructureerde leeslessen wordt bij Auris Rotsoord ook veel aandacht besteed aan leesbevordering en leesplezier.

FORSE INVESTERING

De invoering van ZLKLS heeft een forse investering van schoolleiding en team gevegd. De basis van de methode is grondige kennis van de didactiek van lezen en spellen. Het heeft tijd gekost om ons de visie van José Schraven eigen te maken en om intern begeleiders en leerkrachten te scholen. Ten slotte was er tijd nodig om ons de werkwijze van de methodiek eigen te maken. Voor leerkrachten betekende dit dat zij vertrouwde werkwijzen moesten loslaten. Er is getraind, onder meer met video-opnames en klassenbezoeken door de intern begeleiders. Onze ervaring is dat het borgen van de methodiek continu aandacht vraagt. Nieuwe leerkrachten moeten geschoold worden. Door intervi-

sie en collegiale consultatie houden de leerkrachten elkaar scherp: wat doen we, hoe doen we het, en vooral: waarom? Hoe meer kennis leerkrachten hebben van de didactiek van lezen en spellen, des te beter zijn zij in staat goede instructie te geven.

SCHOOLBREED

Het werken met de methodiek is een schoolbreed project. ZLKLS werkt alleen als het team het wil dragen. Dat vraagt van meet af aan duidelijke betrokkenheid van en aansturing door de schoolleiding. Visie ontwikkelen, scholing faciliteren en tijd vrijmaken om kennis te delen en te oefenen in het team zijn randvoorwaarden. De inzet van intern begeleiders (en eventueel een leesspecialist) is cruciaal. De intern begeleiders van onder-, midden- en bovenbouw hebben grondige kennis van de methodiek, zodat zij de leerkrachten op inhoud kunnen coachen. Zij houden zicht op de doorgaande lijn. Belangrijk is ook dat nieuwe leerkrachten direct bij indiensttreding scholing en begeleiding krijgen in het werken volgens de methodiek.

Lezen en schrijven zijn vaardigheden waardoor de wereld voor kinderen open gaat. ZLKLS wil leerlingen daarin zoveel mogelijk succes laten ervaren. Dat is een belangrijke bron van motivatie, ook voor de leerkracht! BSM

ERVARINGEN VAN LEERKRACHTEN

Het werken met ZLKLS vraagt (zeker bij de invoering) veel inzet van leerkrachten. Mark Aarnoudse (leerkracht groep 7): ‘Er worden nog regelmatig filmopnames gemaakt die ik dan bespreek met de intern begeleider, zodat ik de methodiek helemaal juist uitvoer. De vorige keer leerde ik hoe ik de zwakkere en sterkere lezers het juiste aanbod kan geven tijdens de leesles.’

Werken met de methodiek levert ook resultaat op. Irene Boecker-Quist (leerkracht groep 2) zegt hierover: ‘Hoewel het best even tijd kostte voordat ik me de methodiek helemaal eigen had gemaakt, zie ik bij de kleuters ook dat het heel veel oplevert. De leerlingen kennen veel meer letters dan voorheen, en we hebben een aantal leerlingen dat al leest in groep 2.’ Mark Aarnoudse: ‘Ik zie echt een positief effect van deze methodiek. Het is daarnaast nodig dat we tijd en aandacht besteden aan leesplezier, zodat leerlingen ook echt zélf boeken willen gaan lezen.’
